

AVG & verkiezingen:

Richtlijnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit

De Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit (AVG) heeft richtlijnen gepubliceerd voor politieke partijen over het gebruik en respect voor persoonsgegevens tijdens verkiezingen door het versturen van gepersonaliseerde berichten naar kiezers (per post of elektronisch).

De mogelijkheid voor partijen en kandidaten om te communiceren met kiezers is essentieel in een democratische samenleving, dus het versturen van persoonlijk geadresseerde verkiezingsboodschappen is volkomen aanvaardbaar, op voorwaarde dat de persoonsgegevens die hiervoor worden gebruikt, worden verwerkt in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de verschillende beginselen daarvan:

Doel:

In overeenstemming met het finaliteitsbeginsel mogen kiezerslijsten alleen worden gebruikt voor **verkiezingsdoeleinden**. Dit staat ook uitdrukkelijk in het Kieswetboek. Elk ander gebruik (bijv. voor commerciële doeleinden) is verboden.

Bovendien betekent de toepassing van het finaliteitsbeginsel op kiezerslijsten dat deze lijsten, die voor een specifieke verkiezing zijn verkregen, alleen voor dit doel en uiterlijk tot de verkiezingsdag mogen worden gebruikt.

Rechtmatigheid:

De kieswetgeving staat politieke partijen of kandidaten dus toe om gepersonaliseerde verkiezingspropaganda te voeren, maar alleen tijdens de wettelijk voorziene periode en met gebruikmaking van persoonsgegevens die zijn verkregen uit kiezerslijsten. Er moet dus rekening mee worden gehouden dat de wet het recht van ontvangers van deze lijsten om de gegevens voor dit doel te verwerken, vastlegt.

De verwerking van persoonsgegevens van kiezerslijsten is verwerking die noodzakelijk is voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van politieke partijen en kandidaten in de zin van artikel 6, lid 1, punt f), van de AVG.

:

Volgens de kieswetgeving hebben kiezerslijsten alleen betrekking op personen die voldoen aan de voorwaarden voor het kiesrecht en bevatten ze de volgende informatie: voornaam, achternaam, geboortedatum, hoofdverblijfplaats, geslacht. Deze lijsten moeten worden bijgewerkt.

I. Rechten van burgers

Politici en politieke partijen moeten verschillende soorten informatie verstrekken aan de mensen aan wie zij tijdens de verkiezingsperiode persoonlijke brieven sturen. Kiezers moeten weten wie hen schrijft en waarom.

De Gegevensbeschermingsautoriteit wijst erop dat mensen die verkiezingsreclame ontvangen een aantal rechten hebben:

1. Het recht op informatie

In het bijzonder moeten politieke partijen of hun kandidaten kiezers informeren over:

- ✓ wie contact met hen opneemt,
- ✓ met welk doel (een verkiezingsdoel),
- ✓ waar de gebruikte gegevens vandaan komen, en
- ✓ wat hun rechten zijn.

2. Het recht op toegang en verbetering

Kiezers hebben het recht om toegang te vragen tot de gegevens die de kandidaat/partij over hen verwerkt en om te vragen deze te verbeteren als ze onjuist blijken te zijn;

3. Het recht van verzet

Zelfs als de kandidaat een legitiem belang heeft bij het sturen van gepersonaliseerde post naar de kiezer, kan de kiezer zich op elk moment verzetten tegen het ontvangen van verkiezingsreclame van de kandidaat **in de toekomst**.

II. Verplichtingen van de politieke partij/kandidaat

1. Kiezerslijsten

Kiezerslijsten worden door de gemeenten voor een bepaalde verkiezing opgesteld en bevatten een aantal persoonsgegevens (bijv. naam, voornaam, geboortedatum en adres).

Tegelijkertijd is de wetgever van mening dat het verstrekken van bepaalde persoonsgegevens aan politieke partijen en kandidaten niet nodig is om hun campagnes te voeren; dit is het geval voor het **Rijksregisternummer**, een gegeven dat in feite gevoelig is voor het privéleven van de kiezer, zodat het niet voorkomt op de kiezerslijst die hen wordt toegestuurd.

Het beperken van de sortering en de selectie

Aan de andere kant is het verboden om te sorteren op basis van de gelijkenis van namen waaruit de raciale of etnische afkomst of de godsdienstige overtuiging van de betrokken personen kan worden afgeleid.

De kieswetgeving stelt ook uitdrukkelijk bepaalde grenzen waarbinnen de persoonsgegevens op een kiezerslijst door politieke partijen en kandidaten voor verkiezingsdoeleinden mogen worden gebruikt:

- ✓ verstrekke kiezerslijsten mogen **alleen worden gebruikt voor verkiezingsdoeleinden**, op straffe van strafrechtelijke sancties;
- ✓ als een politieke partij geen kandidatenlijst indient, mag zij de kiezerslijsten op straffe van strafrechtelijke sancties niet gebruiken;
- ✓ als een persoon vervolgens van de kandidatenlijst wordt geschrapt, mag hij de kiezerslijsten niet gebruiken, op straffe van strafrechtelijke sancties;
- ✓ personen die de kiezerslijsten op wettige wijze hebben verkregen, **mogen deze op hun beurt niet aan derden meedelen**.

2. Gebruik van overheidsbestanden

Politieke partijen en kandidaten die zich verkiesbaar stellen, kunnen in de verleiding komen om bestaande databases (opgezet door de overheid) te gebruiken om gepersonaliseerde post te versturen als onderdeel van hun verkiezingscampagne.

Hier zijn slechts enkele voorbeelden van bestaande openbare databases:

- Registers van de burgerlijke stand,
- De ledenlijst van een vereniging,
- Het Rijksregister.

Omdat deze bestaande databases echter niet zijn gemaakt voor verkiezingsdoeleinden, is het verboden om ze voor dit doel te gebruiken. Persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt voor specifieke en

legitieme doeleinden en mogen niet worden gebruikt op een manier die onverenigbaar is met die doeleinden (finaliteitsbeginsel).

De wet voorziet in één uitzondering, namelijk de mogelijkheid voor politieke partijen om lijsten van personen uit bevolkingsregisters te gebruiken als onderdeel van hun verkiezingscampagne. Dit is echter alleen mogelijk op schriftelijk verzoek en op voorwaarde dat het doel waarvoor de lijsten worden aangevraagd, wordt aangegeven. **In geen geval mogen deze lijsten van personen uit bevolkingsregisters na de verkiezingsdatum worden gebruikt.**

3. Gegevens verkregen tijdens de uitoefening van een eerder mandaat

Politieke partijen en hun kandidaten kunnen in de verleiding komen om persoonsgegevens die zijn verkregen tijdens de uitoefening van een eerder mandaat opnieuw te gebruiken om een gepersonaliseerde mailing te versturen voor hun verkiezingscampagne.

Dergelijk misbruik van rechtmatig verkregen informatie is echter niet toegestaan, tenzij de betrokkenen toestemming hebben gegeven of de verwerking is gebaseerd op een wettelijke bepaling. In ieder geval moet de betrokkene worden geïnformeerd.

4. Gegevens van een openbare bron

Politieke partijen en hun kandidaten kunnen in de verleiding komen om de contactgegevens van een openbare bron (blog of sociale media) te gebruiken voor verkiezingsdoeleinden.

Dergelijk gebruik is in strijd met het finaliteitsbeginsel, aangezien de contactgegevens oorspronkelijk niet voor verkiezingsdoeleinden zijn verzameld. Een dergelijke verzameling is alleen mogelijk als de betrokkene vooraf toestemming heeft gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor dit doel of als er een wettelijke basis is voor de verzameling.

5. Gevoelige gegevens voor verkiezingsdoeleinden

Voor het verzenden van verkiezingspropaganda kunnen de in artikel 9 van de AVG genoemde gevoelige gegevens van belang zijn, in het bijzonder **gegevens waaruit de etnische afkomst, de politieke opvattingen, de levensbeschouwelijke of godsdienstige overtuiging of het lidmaatschap van een vakvereniging blijkt.**

De verwerking van dergelijke gevoelige gegevens is in principe verboden, tenzij een van de uitzonderingsgronden van artikel 9, §2 van de AVG van toepassing is.

6. Elektronische communicatiemiddelen

Politieke partijen en kandidaten kunnen ook gebruik maken van elektronische communicatiemiddelen zoals e-mail, SMS, een telefoongesprek of een ander middel.

Dit valt onder de brede definitie van "direct marketing" (of prospectie in de zin van de AVG). De inhoud van dit laatste begrip is namelijk breed: het kan gaan om commerciële reclame, maar ook om politieke of andere boodschappen.

Vanwege de bijzonder intrusieve aard van het verzenden van elektronische berichten, is de Gegevensbeschermingsautoriteit van mening dat de belangen, rechten en fundamentele vrijheden van de persoon die deze berichten ontvangt voorrang hebben boven het legitieme belang van de politieke partij of kandidaat.

Volgens de Gegevensbeschermingsautoriteit is het verzenden van elektronische berichten alleen toegestaan als de betrokken persoon vooraf toestemming heeft gegeven.

7. Het beveiligen van lijsten

Politieke partijen/kandidaten (verwerkingsverantwoordelijken) moeten de veiligheid en vertrouwelijkheid van de informatie waarover zij beschikken waarborgen, d.w.z. ervoor zorgen dat passende technische en organisatorische maatregelen worden genomen. Deze technieken omvatten bijvoorbeeld het beveiligen van de lijsten die gebruikt worden voor verkiezingspropaganda en het opslaan ervan op media die voldoende beschermd zijn tegen pogingen tot inbraak. Waar mogelijk moet tweefactorauthenticatie worden gebruikt en moeten wachtwoorden complex zijn. Verwerkingsverantwoordelijken van gegevens moeten ook duidelijk vastleggen wie toegang heeft tot de gegevens.

Voor meer informatie:

Document van de Gegevensbeschermingsautoriteit (maart 2024): Belgische autoriteit

- <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-verwerking-van-persoonsgegevens-in-het-kader-van-de-verkiezingen.pdf>
- <advies-nr.-160-2023.pdf> ([gegevensbeschermingsautoriteit.be](https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be))

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Mevr. Najja Belfaqui

Dienst Informatiebeheer-GIB

Tel.: 02/423.31.14

GSM: 0498.94.45.84

e-mail: privacy@jette.brussels of nbelfaqui@jette.brussels